

Entre la quietud i el moviment, el present i la història: una aproximació a la poesia d'August Bover

(breu ressenya del recull *Mojave*)

Aina Torrent-Lenzen (Colònia / Viena)

Mojave. Així es titula el darrer recull d'August Bover. És un llibre que conté en total tres poemes, escrits en català i traduïts a l'anglès i al francès: una *plaque* de 17 pàgines que es despleguen i formen tríptics trilingües (una plana per a un poema en català i per a cada una de les dues traduccions corresponents). Tal com indica el nom del recull, tots tres poemes estan dedicats al gran desert californià i als pobles nadius nord-americans.¹

El primer poema és descriptiu en essència. August Bover evoca paisatges, escenes de la vida tribal, el sol, els llacs, les serps i el coiote, les dunes, els colors grocs i la sorra... Capta moments. Tot el poema és com una fotografia. En moviment. Cap a la profunditat. No transmet impressions fortes. Però la intensitat és gran.

El tema del segon poema és el passat. És un text ple de moments implícits de lluita. L'autor emprà metàfores senzilles, des de fa temps arrelades, assequibles. La mare Terra. La foguera que il·lumina bocins d'història. L'oasi. La reserva. Gaudiu, per exemple, de la força de la darrera estrofa: "Voleia amunt / i la sabem bandera, / la ploma d'àliga!" Són paraules tan ben trobades... i tan ben disposades!

El tercer poema palesa una actitud crítica enfront del paper que reben aquestes cultures en la nostra societat ("el rol que et destina el cinema"). El poeta parla d'un poble que combat, d'un "poble *on-line*", que ja no vol limitar-se a interpretar senyals de fum. Es desprèn de tot el text un sensible –gairebé dolorós!– estira i arronsa entre l'adaptació al canvi i l'adhesió a les tradicions. Tots sabem quants pobles han sucumbit a l'adaptació, la qual ha esdevingut assimilació. Però són pensaments que el nostre poeta només insinua, tot limitant-se a pinzellar imatges i idees amb les paraules.

Pel que fa a la mètrica, *Mojave* és un recull d'haikús (poemes curts cultivats a la poesia japonesa).² Les 5, 7 i 5 estrofes que componen els tres poemes respectivament consten de tres versos de 5, 7 i 5 síl·labes absolutes respectivament.³ El perfeccionisme formal és evident. L'autor continua d'aquesta manera el camí iniciat en els reculls anteriors (*En pèlag d'amor* i *L'hivern sota el Cadí*⁴). El llenguatge se supedita a la forma i consisteix en construccions amb pocs nexes sintàctics. El resultat és una llengua estilitzada i, tanmateix, senzilla i clara. Algunes paraules procedeixen de les cultures índies: wigwam,⁵ tòtem, Mojave. La forma, en aquests poemes, transcendeix. No és una mera carcassa. Hi ha un estret lligam amb el contingut: és en gran part la sintaxi escarida el que suggereix profunditat. Dels versos que componen *Mojave* emana un esforç per a captar la perfecció senzilla, immanent a la natura i a l'existència.

De l'estil d'August Bover sempre m'han impressionat la fondària de les idees i l'acurada arquitectura formal. Però sobretot arriba al cor de manera especialment directa la seva capacitat per a reproduir el silenci mitjançant les paraules, una tècnica que ja va demostrar dominar en el recull *L'hivern sota el Cadí*. Els poemes d'August Bover conviden de manera especial a la lectura intensiva, de manera que les tres pàgines de *Mojave* amb els

¹ El recull està endreçat a Gerald Vizenor, un dels més importants escriptors indis, del grup dels chippewa.

² Vegeu nota 6 a peu de pàgina.

³ August Bover s'aparta sovint, tanmateix, d'aquest esquema i introdueix versos amb un nombre de síl·labes semblant però no sempre igual.

⁴ *L'hivern sota el Cadí*, *Mojave* i *Terres de llicorella* (vegeu "Bibliografia") formen l'etapa japonitzant de la poesia d'August Bover.

⁵ Habitacle rodó en forma de cúpula; cabanya feta amb troncs d'arbre.

tres poemes en català es converteixen en hores i temps que semblen haver-se aturat. És, el seu, un silenci ple de vida, de moments emotius i de moviments secrets. Com la vida en un desert. Com la vida en el desert de Mojave. August Bover suggereix una congruència íntegra i pregona en les decisions de la natura: l'harmonia; l'equilibri; del vol d'una au; o del rodolar d'una pedra. Plàcid assossec. Sinestèsia perfecte ("la set és blanca"). Metàfores amb les quals ens apropem al món. Ritualisme.

Les traduccions a l'anglès de Mary Ann Newmann i al francès de Denise Boyer són d'indiscutible qualitat, i en reproduir el contingut i les imatges, no han menystingut l'univers formal.

*****

August Bover i Font (Barcelona, 1949) és doctor en Filologia Romànica i professor de literatura catalana moderna a la Universitat de Barcelona. Ha escrit estudis sobre literatura catalana de l'època moderna, sobre llengua i literatura catalanes de Sardenya, sobre l'obra de Josep Sebastià Pons i sobre la catalanística internacional. És codirector de la *Catalan Review* i president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura, filial de l'Institut d'Estudis Catalans. Força vinculat al món anglosaxó, ha estat investigador a les universitats de Saskatchewan, Canadà i de Berkeley (Califòrnia) i professor visitant a les de Càller (Sardenya) i Perpinyà.

Com a poeta, ha participat en diversos reculls antològics i ha col·laborat amb el pintor Brull Carreras, el fotògraf Toni Vidal i l'artista plàstic Salvador Alibau. Es presentà al públic com a poeta l'any 1999 amb el recull *En pèlag d'amor*. L'any 2001 publicà *L'hivern sota el Cadí*. La "Bibliografia" que figura al final d'aquesta ressenya dona compte del ressò que han tingut els reculls d'August Bover.

En general, la crítica coincideix a assenyalar la trajectòria lineal ininterrompuda que segueix l'evolució poètica de l'obra d'August Bover. Quant a les tècniques emprades, Anton M. Espadaler (2000) remarcava, en el seu comentari a *En pèlag d'amor*, les de la "miniatura" i la "pinzellada impressionista". Alzamora (1999) escrivia que era una poesia eminentment paisatgística, "classicista, aèria, delicada i mediterrània, exempta d'estridències, barroquismes i avantguardismes, neta i tranquil·la", i lloava la "lectura plàcida, assossegada, evocadora, que troba el punt de seducció i de gràcia precisament en la seva humilitat i en la pulcritud" que proporciona *En pèlag d'amor*.

També Denise Boyer (2003: 166) observa una continuïtat a *L'hivern sota el Cadí* en relació amb *En pèlag d'amor*, obra, aquesta última, en la qual August Bover evocava les Illes Balears a través d'elements paisatgístics i referències culturals i històriques. *L'hivern sota el Cadí*, compost de tanka, d'acord amb el model introduït a Catalunya per Carles Riba,⁶ representa una evocació puntillista de detalls observables en el Cadí a l'hivern, tot plegat ple de tendresa fraternal (cf. Boyer 2003: 167). La recensionista remarca igualment la discreció del subjecte poètic.

Resumint els aspectes estilístics que hom pot reunir arran de la lectura dels poemes d'August Bover, així com de les ressenyes sobre els seus reculls, trobem les següents invariants en la seva obra: imatges evocadores, quietud i tensió, personatges històrics, presència de la cultura popular, absència de lamentacions per un temps perdut, reconciliació amb el que encara queda dempeus, equilibri formal, destresa de l'autor per a assumir el registre d'autor implicat i, finalment, la fixació d'instantos de la percepció, que és, tal com

---

⁶ Carles Riba va fixar la forma del tanka català i, de retruc, de l'haikú, per tal com l'haikú va sorgir del tanka. Les característiques del tanka i l'haikú catalans són que han d'acabar en paraules planes (per descomptat que aquesta estructura permet llicències poètiques) i que es compten totes les síl·labes (es tracta, doncs, d'una excepció dins la mètrica catalana, atès que en català, normalment, cal comptar les síl·labes dels versos només fins a l'última síl·laba tònica).

escrigué Octavio Paz i tal com ens recorda Teresa Costa Gramunt (2000), l'essència d'allò poètic.

Bibliografia

- Alzamora, Sebastià (1999): "Tria personal", dins *Serra d'Or* (desembre).
- Bover, August (1999): *En pèlag d'amor*. Palma, Mallorca: Documenta Balear.
- Bover, August (2001): *L'hivern sota el Cadí*. Tarragona: Arola Editors, amb aigüades de S. Alibau, pròleg de Joan Alegret i J. Corredor-Matheos, i traducció espanyola (de l'autor), anglesa (Mary Ann Newman) i japonesa (Izumi Kando).
- Bover, August (2006): *Mojave*. Amb il·lustracions de Salvador Alibau, Sitges: Papers de Terramar.
- Bover, August (2006): *Vicino al mare*. Antologia poètica. Traducció del català a càrrec de Joan Armangué i Herrero, Cagliari: Arxiu de Tradicions de l'Alguer.
- Bover, August (en premsa): *Terres de llicorella*. Amb fotografies de Toni Vidal, Tarragona: Arola Editors.
- Boyer, Denise (2003): (Ressenya sobre) Bover, August (2001): *L'hivern sota el Cadí*. Dins *Revue d'Études Catalans* 5, 166-169.
- Castells, Carme (1999): "L'amant dels versos, les illes, i els amors", dins: *Diari de Balears*, octubre.
- Costa Gramunt, Teresa (2000): (Ressenya sobre) Bover, August (1999): *En pèlag d'amor*. Dins *L'Eco de Sitges*, 22 de gener.
- Costa Gramunt, Teresa (2001): "Petjades d'Orient", (ressenya sobre) Bover, August (2001): *L'hivern sota el Cadí*. Dins *L'Eco de Sitges*, 19 de maig.
- Costa Gramunt, Teresa (2006): (Ressenya sobre) Bover, August (2006): *Mojave*. Dins *L'Eco de Sitges*, 9 de setembre.
- El Butlletí de l'IEC* (2006): "Mojave" (ressenyas editorials), setembre.
- Espadaler, Anton Maria (2000): "Rims paral·lels", dins *El País*, 10 de febrer.
- Espadaler, Anton Maria (2001): "Sobre las tankas", dins *La Vanguardia*, 12 de maig.
- Galves, Jordi (2007): "Lluvia en el desierto", (ressenya sobre) Bover, August (2006): *Mojave*. Dins *La Vanguardia*, 29 d'agost.
- Garcia Grau, Manel (2001): "Allí on l'ull descansa", dins *Avui*, 22 de març.
- Giovanni, Neria de (2006): (Pròleg a) Bover, August (2006): *Vicino al mare*, 3-5.
- Gomila, Andreu (2001): "El temps a les muntanyes", (ressenya sobre) Bover, August (2001): *L'hivern sota el Cadí*. Dins *Avui*, 4 d'octubre.
- High, Graham (2007): (Ressenya sobre) Bover, August (2006): *Mojave*. Dins *Blithe Spirit. The British Haiku Society* 17/1.
- Lluc (2007): "Terres de llicorella. August Bover", 855 (gener-febrer).
- Martínez, Raül David (2001): "Poètica minimalista", dins *El Punt*.
- Nabius (2005): "August Bover", Esterrí d'Àneu, desembre.
- Panyella, Vinyet (2001): (Ressenya sobre) Bover, August (2001): *L'hivern sota el Cadí*. Dins *L'Eco de Sitges*, 28 de juliol.
- Rosselló Bover, Pere (2002): "Poetes d'ara: Miquel Àngel Lladó, Llorenç Vich i August Bover", dins *El Mirall* 132, maig.
- Torrent-Lenzen, Aina (2003): "Una lectura intensiva dels poemes d'August Bover", dins *Notícies de l'Associació Germano-Catalana* 43 (maig 2003), 107-110.

Colònia, octubre de 2007.